

Denizcilikte Aktif Eğitim ve Kalite Yönetimi

**Ender ASYALI, A. Güldem CERİT Okan TUNA,
Dokuz Eylül Üniversitesi,
Deniz İşletmeciliği ve Yönetimi Yüksekokulu**

1. Aktif Eğitim Kurultayı- 29-30 Mayıs 2004- İzmir

Akış:

1-Kalite Yönetim Sistemleri

2-Denizcilik Eğitiminde Uluslararası Gereker

3-Aktif Eğitim

Kalite: "amaca uygunluk"

**Kitle eğitimi veren sistemler,
Değişik öğrenci ihtiyaç ve yeteneklerine,
Değişik toplum taleplerine
yanıt verebilmelidir.**

Yükseköğretimde kalite değerlendirme,

- **Liyakat esasına göre**

(kurumun evrensel normlarına uygunluğu)

- **Toplumsal değerlendirme**

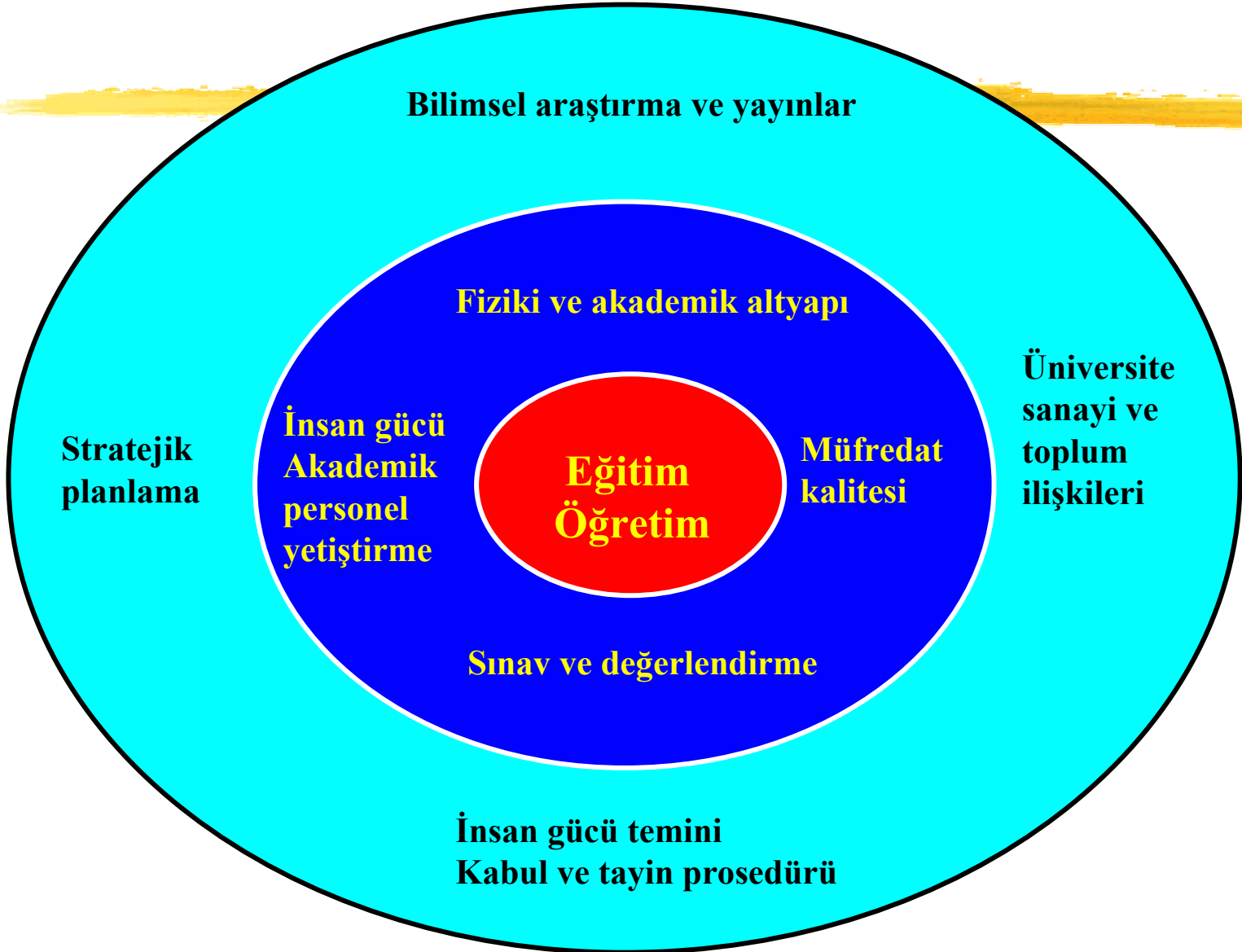
(toplumun gereksinimlerine uygunluk)

- **Bireysel değerlendirme**

(öğrenci gereksinimlerine uygunluk)

olarak üç yönden yapılabilir.

Yüksek öğrenimde eğitimin kalitesini etkileyen kurumsal faaliyetler

Yüksek öğretimde kalite güvencesini sağlamak için iki yaklaşım mevcuttur.

- 1-Akreditasyon**
- 2-Çıktıların, ürünlerin değerlendirilmesi**

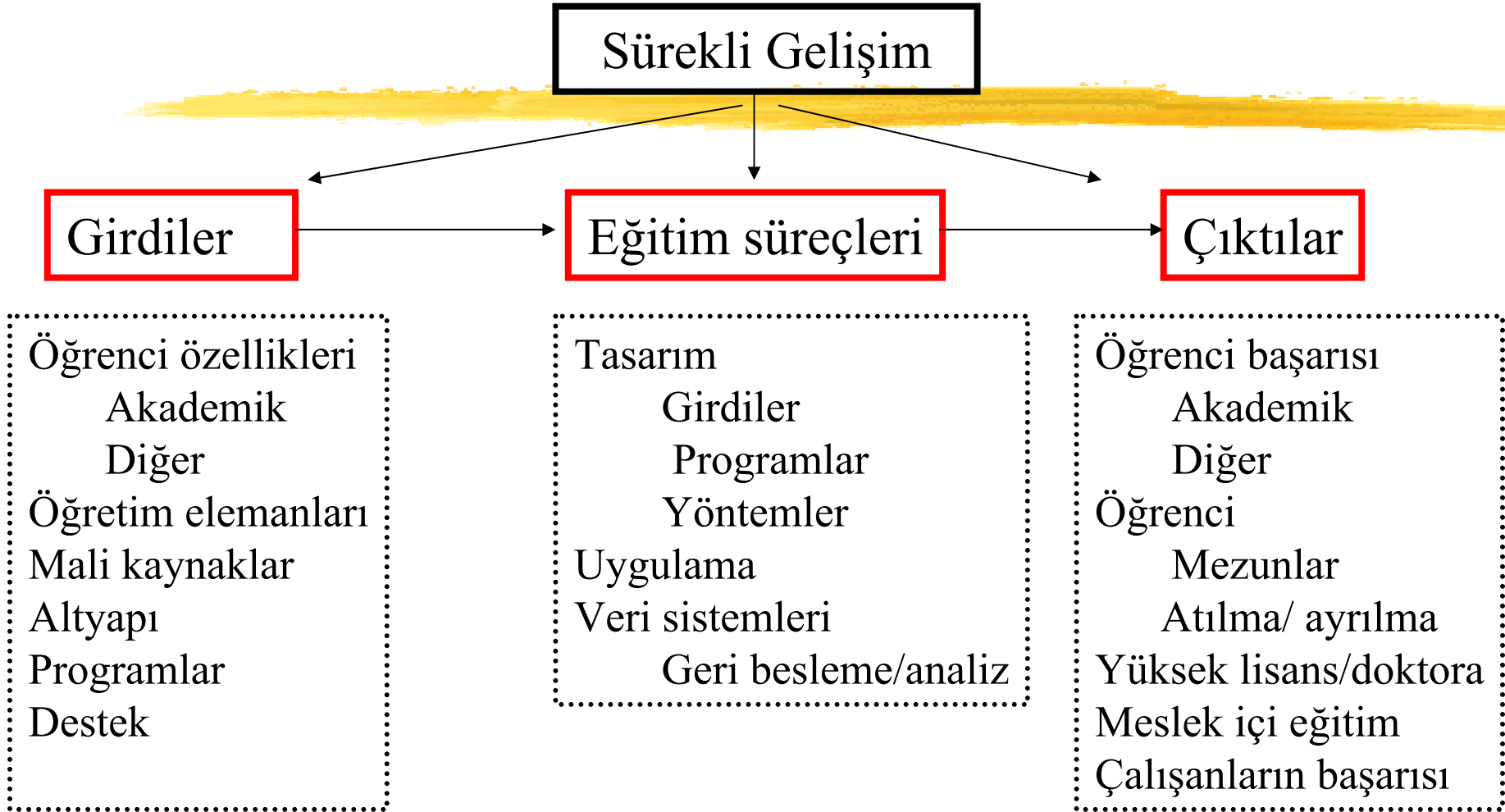
ancak

Eğitim süreçlerinin tasarımı, planlanması, uygulanması da eklenmeli

Yüksek Öğretimde Toplam Kalite

Yüksek Öğretimde Kalite Güvence Sistemi

Kalite Yönetim Sistemi

Uluslararası ISO 9000:2000 standartları organizasyonların kalite yönetim sistemleri ile ilgili,

- 1-Kalite yönetim sistemi
- 2-Yönetim sorumluluğu
- 3-Kaynak yönetimi
- 4-Ürün gerçekleştirme gereksinimlerini belirtir.

Kalite yönetim sistemi bu standardın genel ve dökümantasyon ile ilgili gereklerini tanımlar.

Yönetim sorumluluğu yönetimin taahhütleri, müşteri odaklılık, kalite politikası, planlama, sorumluluk, otorite ve iletişim ve yönetimi gözden geçirmeyi tanımlar.

Kaynak yönetimi kurumdaki kalitenin arttırılmasına yönelik insan kaynakları, örgütün altyapısı ve çalışma ortamını kapsayan tüm kaynakları içerir.

Ürün gerçekleştirme planlama, müşteri ile ilgili faaliyetler, ürün ve hizmet tasarımı ve geliştirilmesi ve izleme ve ölçme unsurlarının kontrolünü tanımlar.

KALİTE TERMİNOLOJİSİ

Tedarikçi

Fiziksel altyapı
Öğrenme kaynakları
Sistemin organizasyonu ve yönetimi

Organizasyon/ürün /hizmetler

Denizcilik yükseköğrenim süreci

Müşteriler

Öğrenci, sektör ve toplum

Denizcilik Eğitimi

Denizcilik sektörü,

-Kurumsallaştırılmış

-Standartlaştırılmış

-Uluslararası kabul görmüş,

-İzlenebilen

-Değerlendirilebilen

Denizcilik eğitime ihtiyaç duymaktadır.

Bu ihtiyaçlar;

**Tüm denizcilik eğitim süreçlerinin
bir kalite standartları sistemi (KSS) ile izlenmesi
gerekli kılmiştir.**

STCW 78/95

International Convention on Standards for Training, Certification and Watchkeeping;

Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Standartları Uluslararası Sözleşmesi

Bu sözleşme ile.....

Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya tutma konularında uluslararası asgari standartlar kabul edilerek denizlerde güvenliğin sağlanması ve personelin serbest dolaşımının kolaylaştırılması amaçlanmıştır.

“STCW ”

1 Şubat 2002 tüm dünyada yürürlüğe girmiştir.

STCW'95 Kalite Kavramı ve Kalite Standartları

STCW'95 tüm eğitim, yeterliliğin değerlendirilmesi, belgelendirme, onay ve tekrar geçerlilik verme faaliyetlerinin bir kalite standartları sistemi ile izlenmesini zorunlu kılmıştır.

-
- ✓ KURAL I/8
  - ✓ KOD A-I/8 (Zorunlu)
  - ✓ KOD B-I/8 (İsteğe bağlı)

kalite kavramını, kalite standartları sistemini ve yapılması gerekenleri açıklar.

STCW' 95 in Kalite Yaklaşımı

- ✓ Çeşitli tip gemilerde değişik görevlerde bulunan gemi adamlarının uygun eğitim ve öğretim gereklerinin tespit edilmelidir.
- ✓ Sadece sınav başarısı yeterli olmayıp, sınava girmeyi sağlayan eğitim ve öğretimin de belirlenen kurullarla standardı belirlenmelidir.
- ✓ Bütün seviyelerdeki denizcilik eğitim ve öğretimine uygulanmalıdır.
- ✓ Bu kavramın gereklerinin yerine getirildiği IMO yoluyla diğer idarelere de gösterilmelidir.

Türkiye'nin Kalite Standartları Sistemi'nin Yapısı

STCW'78/95 (1989)

- *Gemi adamları Yönetmeliği (2001)
- *Eğitim Sınav Yönergesi (2002)
- *Kalite Standartları Yönergesi (2003)
- *Bağımsız Denetleme Kurulu (2003)

I-Gemiadamları Yönetmeliği

(24 Temmuz 2001 tarihli ve 24472 sayılı)

Türk bayraklı gemilerde çalışan ve çalışacak olan gemi adamlarının (zabit ve tayfa),

- √ **Yeterlilikleri**
- √ **Eğitimleri**
- √ **Sınavları**
- √ **Belgelendirmeleri,**
- √ **Sağlık durumları,**
- √ **Kütükleme işlemleri, ve**
- √ **Vardiya tutmaları ile ilgili kuralları kapsar.**

II-Eğitim ve Sınav Yönergesi

(8.04.2002 tarih ve 483 sayılı Bakan Onayı)

Gemi adamları eğitimlerinin ve sınavlarının en az gereklerini belirlemektedir.

Yönerge Gemiadamları eğitimlerine ilişkin

- √ Müfredat,
- √ Eğitim Araç Gereçleri,
- √ Eğitim Kurumlarına Giriş,
- √ Sınıf Geçme,
- √ Mezuniyet Gerekleri,
- √ Eğitimcilerin Yeterliği,
- √ Deniz Eğitiminin Esasları,
- √ Sınava Giriş Şartları,
- √ Sınav Konuları ve Başarı Gereklerini kapsar.

III-Kalite Standartları Yönergesi

(Bakanlık Makamının 28.07.2003 Tarih ve 1427 Sayılı Oluru)

Bu Yönerge, gemi adamlarının eğitim, öğretim, sınav ve belgelendirme faaliyetlerini yürüten kurum ve kuruluşların sahip olmaları gereken kalite standartlarını ve bu standartların denetim esaslarını belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

IV-Bağımsız Denetleme Kurulu (BDK)

Denizcilikle ilgili eğitim, öğretim, sınav ve belgelendirme yapan kurum /kuruluşları, sözleşmenin Kural 1/8 , Kod-A 1/8 kısmı hükümlerine, Gemi adamları Yönetmeliği ve bağlı yönergelere ve bu yönergede belirlenen esaslara uygun olarak **denetleyen kuruldur.**

BDK Denetleme Kontrol Listesi

1- Dökümantasyon

Faaliyet izinleri,
Kalite politikası,
Organizasyon şeması
Kalite koordinatörü
Prosedürler
Doküman kayıt ve kontrolü
İç denetleme
Uyumsuzlukları düzeltici ve önleyici faaliyetler
Yönetimin gözden geçirilmesi

2- Sistem

Kurum içi eğitim
İç denetimler
Düzeltilici ve önleyici faaliyetler
Yönetimin gözden geçirilmesi

3-Sistemin uygulanırılığı

Kayıtlar

Öğrenci kabul prosedürü

Sınav ve Başarı değerlendirme prosedür

eğitim kaynakları ve materyalleri

4- Sistemin etkinliği

Öğrenci ve eğitimcilerle yapılan görüşmeler

Öğrencilerin Öğrenim belgeleri ve kütükleri

İstatistiki bilgiler

Arşiv faaliyetleri

Soru bankası

Eğitim ve öğretimle ilgili talimatlar,müfredat ve programlar ve istatistikler

5-Ekipman

Laboratuar araç ve gereçleri

Kayıtlar,

Öğrenci sayıları (24)

Çalıştırma talimatları

Bakım tutum talimatları ve programları

6- Müfredat

ESY ile uyumluluğu

Takibi

Geliştirilme prosedürü

Staj yapma ve değerlendirme

7- Eğitmen

Eğitimci alımı prosedürü

Performans değerlendirme

Eğitimcilerin ESY'ne uygunluğu (Meslek tecrübesi vb.)

Personel sorunlarının mevcudiyeti

Hizmet içi eğitimler

Eğiticilere sağlanan imkanlar

8- Kayıt ve veri tabanı sistemleri

Sistemin mevcudiyeti

Güvenliği

STCW Konvansiyonu ve ISO Standartları Karşılaştırması

	STCW Konvansiyonu	ISO 9000 :2000 Standartları
Uygulama alanı	Denizcilik eğitimi, belgelendirme ve vardiya tutma	Hizmetlerin kalite güvencesi
Uygulama	Belgelendirme sisteminin yönetimi, tüm eğitim kurs ve programları, sınavlar ve değerlendirmeler, eğitimci ve değerlendiricilerin yeterlilik ve deneyimleri	Müşteri ve tedarikçi arasında sözleşme ilişkisi
Amaç:.....ile uygunluğunun gösterilmesi	eğitim, belgelendirme ve vardiya tutma gereksinimleri	Müşterilerin kalite gereksinimleri
Yöntem:.....uygulanması ile	Bir kalite standartları sistemi(KSS)	Şirket kalite yönetim sistemi
Sertifikasyon yöntemi	Bağımsız değerlendirme raporu	Şirket denetimi, kalite sistemi onayı
Geçerlilik	Denetlemeye bağlı olarak 5 yıl	Denetlemeye bağlı olarak 5 yıl
Uyum	Zorunlu	İsteğe bağlı

Kalite Yönetim Sistemleri ve Denizcilik Üniversiteleri

ISO 9000 Sistemi Yaklaşımıyla Denizcilik Üniversiteleri İçin Kalite Yönetim Modellemesi (*Er 1999: Er and Sag 2000*)

D.E.Ü. DİYYO ISO:9000 sistemini uygulamaya başladı. (2001)

Sletner (2000) STCW –95 kalite gereklerinin Norveç’de denizcilik eğitimi alanında eğitim veren yüksek öğretim nasıl uygulandığı açıklamıştır.

Kim, denizcilik eğitiminde kalitenin sağlanmasında hizmet kalitesi yaklaşımının öneminden bahsetmiştir (2001),

Stanca, Romanya’daki denizcilik eğitimi ve öğretiminin kalite yönetimi uygulamalarını analiz etmiştir (2002)

D.E.Ü.
Deniz İşletmeciliği ve Yönetimi Yüksekokulu
Güverte bölümünde 2002-2003 akademik
yılından beri aktif eğitim uygulanmaktadır.

PDÖ ve Denizcilik Üniversitelerinde Kalite Yönetim Sistemlerinin Uygulanmasına Katkısı

STCW-95'nin ortaya çıkardığı dinamik yapı ile denizcilik üniversiteleri, eğitim kalitelerini arttırmaya yönelik çalışmalara hız vermiştir.

- * Eğitim kurumlarının öğrenme kaynakları (laboratuvarlar, simulatörler, modeller)
- * öğrencilerin öğrenme stilleri
- * eğitim sistemlerinde değişim
- * eğitimcilerin yeterlilikleri
- * eğitim sisteminin çıktılarının ölçme ve değerlendirilmesi, ilgi alanları olmuştur

Denizcilik eğitiminin gerekleri ve sistemin geliştirilmesi yönündeki gereksinimlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar 1990'ların sonlarından itibaren itibaren hızlanmıştır.

Teel, denizcilik kamuoyunu “aktif eğitim” kavramı ile tanıştırmıştır (Teel 1998, Teel 1999).

Denizcilik eğitimi literatüründe kalite yönetimi ve “problem çözme ve karar verme yeteneği” konuları birlikte ele alınmıştır. (Er 1999)

Zhaolin, Stajer zabitlerin “kendi kendine öğrenme yetenekleri”ni incelemiştir. (Zhaolin et al 1999).

Kay, uzun dönemli eğitim faaliyetinin geliştirilmesinde eğitimcilerin rolünü incelemiştir (Kay 1989).

Kurumun/ Ürünün/ Hizmetin Kalitesi

PDÖ'nin eğitim süreci

- Müfredat kalitesi (Zanolli et al 2002),
- Tartışma oturumun kalitesi, senaryo kalitesi, problemin tartışılmasının kalitesi, problemin kalitesi (Zanolli et al 2002),
- Eğitim materyallerinin kalitesi, (Carlile et al 1998),
- Öğrenci araştırmalarının kalitesi (McCourt and Thomas 2001),
- Öğrencilerin pratik ve mesleksi deneyimlerinin kalitesi (McCourt and Thomas 2001).

Ürün/hizmet Çıktılarının Kalitesi

Öğrenme sürecinin çıktıları ile ilgili yapılmış araştırmalar aşağıdaki noktalar üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Öğrencilerin iyi öğretim, açık hedefler, kabul edilebilir iş yükleri, uygun değerlendirme ile ilgili algılarının ve yüksek kaliteli öğrenme çıktılarının arasındaki gösterilebilir bağlar (Trigwell ve Prosser 1991),

Denizcilik eğitiminde akademik personelin yeterliliklerinin değerlendirilmesi (Nakazawa 2002),

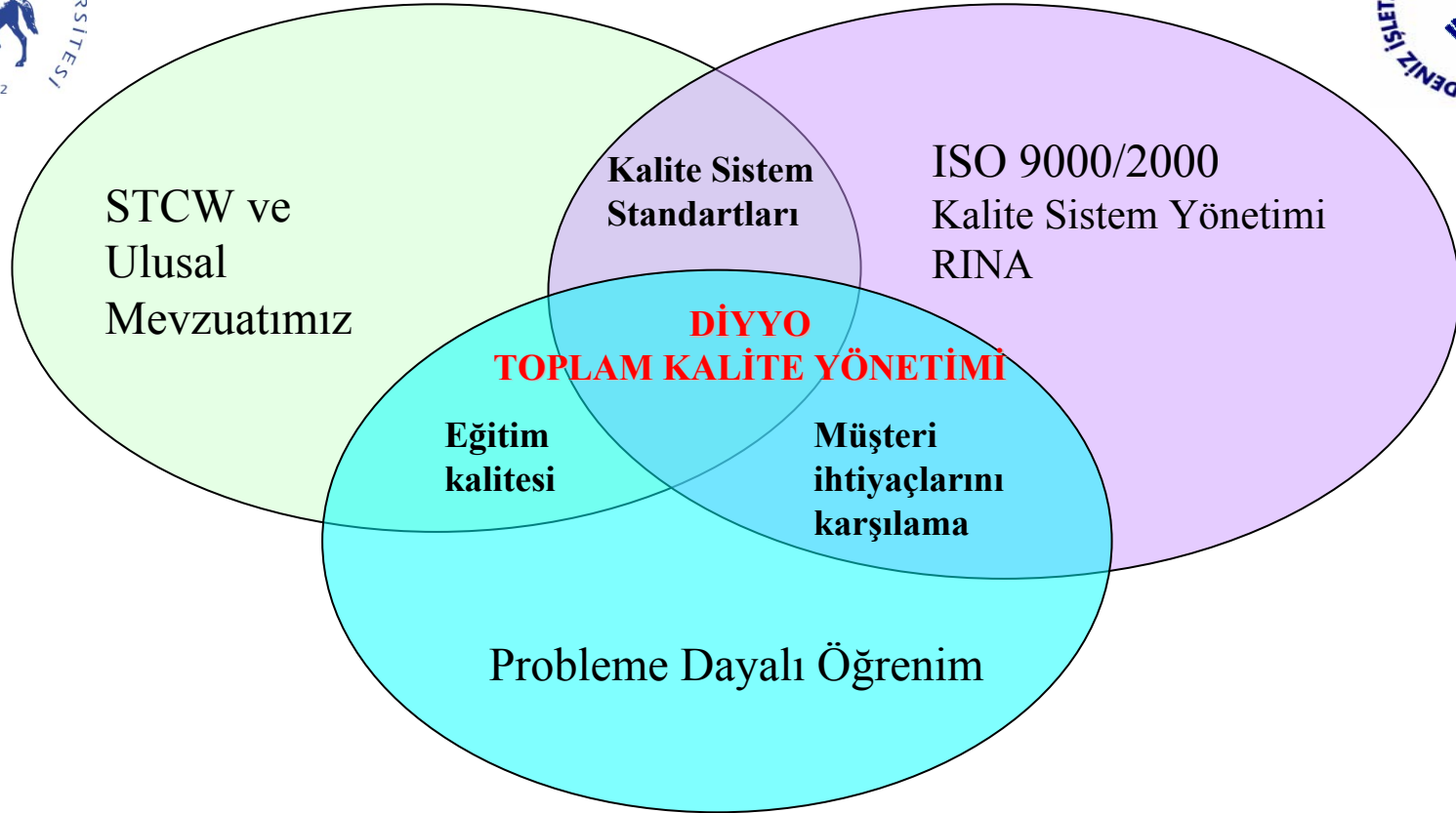
Eğitim kalitesi ile ilgili öğrenci algıları (Lyon ve Henry 2002), Değerlendirme yapısı ile ilgili öğrenci algılarının, öğrencilerin öğrenme kalitesinin birincil determinantı olarak değerlendirilmesi. (Lyon ve Henry 2002),

Aktif eğitimin uygulandığı DEÜ DİYYO Güverte bölümünde değerlendirme uygulamaları (Zorba 2003).

Kalite Yönetim Sisteminin Eğitim Sürecine Faydaları

- *Ürün kalitesinde gözlenen bir artış
- *Denizcilik eğitimi veren diğer kurumlar arasında daha iyi işbirliği
- *İleride daha yüksek ortak standartların geliştirilmesi
- *Uluslararası pazarda daha iyi algılanma, tanınma
- *Ulusal ve uluslararası kuralları ile olan uygunsuzlukların önlenmesi
- *Ulusal eğitim sisteminde daha prestijli bir yer edinme
- *Verimliliği arttırıp, “müşterilere” (öğrenciler, çalışanlar, veliler vb.) karşı sorumlulukların yerine getirilmeme riskini azaltır.
- *Yönetim sisteminin üçüncü taraf akreditasyonları yoluyla uluslararası ve ulusal standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi imkanını sağlar
- *İç süreçlerin sürekli gelişimine imkan tanıyan bir altyapı oluşturur

DİYYO KALİTE STANDARTLARI SİSTEMİ

ENTEĞRE KALİTE SİSTEM=KSS+ISO+PDÖ

SONUÇ:

Eğitim bilimindeki gelişmelerin ışığında, aktif eğitim sisteminin, ISO-9000 ve STCW-95 uygulamaları ile bütunleşik bir anlayış çerçevesinde ele alınması gerekmekte ve denizcilik eğitiminde toplam kalite yönetimine bu yolla ulaşılması öngörülmektedir.

Bir yükseköğrenim süreci olarak güverte öğrencilerinin eğitiminde “aktif eğitim”, hem ISO-9000 hem de STCW-95 şartlarına uyma konusunda üst düzey kalitenin yaratılmasında önemli bir araç olduğu 2 yıllık deneyimimiz ile gözlenmiştir.

